

คำสมาส คือ การย่นนามศัพท์ตั้งแต่สองคำขึ้นไปให้เป็นคำเดียวในภาษาบาลีและสันสกฤต

ลักษณะของคำสมาสที่ปรากฏในภาษาไทยมี ดังนี้

๑.คำที่เกิดจากคำบาลีหรือคำสันสกฤตล้วนๆ มาต่อกัน เช่น เทวบัญชา ราชบุตร ผลิตผล

๒.คำที่เกิดจากนามศัพท์หรืออัพยศัพท์ต่อกับนามศัพท์ เช่น สมณพราหมณ์ อัสวมุข ทูศีล อธิการ

๓. พยางค์สุดท้ายของคำหน้าในคำสมาสไม่ประวิสรรชนีย์หรือไม่เป็นตัวการันต์ เช่น กิจการ วิวาหมงคล

๔.คำสมาสจะเรียงต้นศัพท์ไว้หลัง ศัพท์ประกอบไว้หน้า เมื่อแปลความหมายจะต้องแปลจากหลังไปหน้า

เช่น สภานายก (นายกแห่งสภา) ภูมิภาค (ส่วนของแผ่นดิน)

๕.คำสมาสบางคำเรียงลำดับคำอย่างไทย คือ เรียงต้นศัพท์ไว้หน้า ศัพท์ประกอบไว้หลัง การเขียนคำสมาสเหล่านี้

ไม่ประวิสรรชนีย์ระหว่างคำ แต่เมื่ออ่านจะออกเสียงสระต่อเนื่องกัน เช่น บุตรภรรยา (บุตร-ตระ-พัน-ระ-ยา) บุตรและภรรยา

๖. คำสมาสส่วนมากออกเสียงสระตรงพยางค์ท้ายของคำหน้า เช่น กาลสมัย (กาน- ละ - สะ -ไหม)

๗. คำบาลีสันสกฤตที่มีคำว่า " พระ " ที่แผลงมาจาก " วร " ประกอบข้างหน้า จัดเป็นคำสมาสด้วย เช่น พระโอรส พระอรหันต์

๘. คำสมาสบางพวกจะมีลักษณะรูปคำรูปหนึ่งคล้ายกัน เช่น

- คำที่ลงท้ายด้วยศาสตร์ เช่น นิติศาสตร์ อักษรศาสตร์ ประวัติศาสตร์

- คำที่ลงท้ายด้วยภัย เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย

- คำที่ลงท้ายด้วยกรรม เช่น นิติกรรม นวัตกรรม กสิกรรม

ที่มา หนังสือภาษาไทย ม.๓ ปราณี บุญชุม